Ч. 197 (13.145). Львів, вівторок 6. вересня 1932. Pocztowa opłata uiszczono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Республиканці й демократи в Америці.

(Кореспонденція зі Злучених Держав.)

Ню-Йорк, 18. серпня 1932.

Джан Адамс, другий президент Злучених Держав, вважав Америку за „монархічну республику", а четвертий президент, Джеймс Медисон писав між іншими таке: „Демократії були все видівнею замішання і сварні, а їх засади все йшли проти безпеченства особистої власности". Це вказує, що Злучені Держави, головна твердиня демократії, від самого початку виховані в іншому понятті про значіння демократії, ніж поняття европейські. І від самого початку незалежности Злучених Держав республикою правила горстка передових людей з найвищої інтелігенції. Навіть права голосування не мали всі відразу. Напр. католики, жиди і ще дехто дістали його значно пізніше. З історії війни за незалежність був момент, коли Вашингтона хотіла армія іменувати цісарем, лише Вашингтон відмовився.

Америка стоїть ще й сьогодні на тім становищі, що державою править олігархія, але за згодою найширших мас. Є тільки одна квестія, а саме, як цю згоду від мас здобути. І власне, на тлі суперництва за здобуття згоди мас повстали теперішні головні американські політичні партії: республиканська й демократична. Ба, навіть сама підстава тих партій не є американського походження, а занесена сюди живцем з Англії. Є це продовження історичного змагання вігів і торів, лише що воно переходило тут ріжні метаморфози, доки не прибрало форми сьогоднішніх партій.

Яка є підстанова ріжниця між республиканською й демократичною партією? Таке питання ставить собі самим навіть богато американців і приходить до висновку, що дуже незначна. Вона коріниться властиво в історичнім розвитку. А що американці є консервативні, то партійна приналежність переходить з батька на сина. Навіть при голосуванні не треба великої застанови, як голосувати і треба хіба якогось великого потрясення, щоби змінити партійну приналежність. Але мимо цього треба маркувати ріжниці в засадах партії. Отже сьогодні говориться для вияснення: що республиканська партія це партія давних аристократичних американських родів, її керманичі змагають до централізму, значить до злиття всіх стейтів в одну кріпку цілість, а головним її економічним гаслом є висока митна тарифа на заграничні товари. Демократичну партію основав Джефферсон, сам великий аристократ, але поставив засаду згоди як найширших верств на проект провідників. Далі: партія стоїть за якнайбільшою самостійністю стейтів, отже є проти централізму. В економічних справах демократична партія є за конкуренцією американських виробів із заграничними, отже через те є за обмеженням мита, а тепер навіть говорить про мито на науковій підставі. Для агітації вживається звичайно клича, що демократична партія опікується чужинецьким елементом і тому до неї приплило найбільше ірляндців (айришів), а за ними й богато інших [illegible] горожан.

Інші ріжниці залежать від платформи партій. Платформу укладається не в статуті, але на кожночасній конвенції на чотири роки. Звичайно платформа містить двозначні фрази, щоби догодити кожному і буває дуже довга. Цього року республиканська платформа є традиційно довга з викрутами, а демократична коротка, ясна та рішуча. Обі партії дуже завзято бояться закиду радикалізму і тому при укладанні платформи треба добре напружити ум, щоби з одної сторони зловити на платформу маси, а з другої сторони не дати притоки противній стороні вийти із закидами радикалізму, перевороту сучасного ладу, заклику до бунту і т. п.

Цю систему двох партій вважають американці за найкращу. Вони кажуть, що в той спосіб занимається замішання, а рівночасно має нагоду контролювати прилюдне життя перед надужиттями уряду чи партії. Як вибраний уряд одної партії в чімсь схибить, то противна партія має нагоду при найближчих виборах знищити його і вибрати своїх людей. І це власне головна потреба істнування двох партій в Америці. Інакше одна була би зовсім вистарчаюча.

Обчисляють, що відношення сил обох партій не богато ріжниться: 48 відсотків республиканців, а 42 відс. демократів. Решта нерішені, або пристають до хвилевих та опозиційних партій. Щоби виграти вибори, треба здобути язичок: неповних 4 відс., бо рішає звичайна більшість. Над здобуттям цього язичка йде ота завзята передвиборча кампанія.

Та не легка це річ здобути голоси, коли партії мають свою машину, створену на протязі десяток літ: демократична від 1836 року, республиканська від 1856 року, хоч республиканська партія старша походженням. На ділі обі організації майже такі самі: є оліґархія, що сходиться на партійну конференцію („кокус"); є Національний Комітет, зложений з управи й по двох членів у кожнім стейті; є повітові комітети під проводом „лідерів" і є ціла тьма мужів довіря, що підлягають лідерам і тримають під собою менші й більші групи, звичайно по 25 членів, або якісь політичні клюби. Дискриктовий лідер має дбати про те, щоби „його" люди мали все працю, щоби їм дати поміч, як є хвилева біда і щоби спонукати виборця записатися до голосу, який місяць перед виборами (це називається реєстрування), а в часі виборів до голосування. От і все. Над такими справами працює машина партії.

Звідки беруться кандидати? Тут, формально, є повна демократія. Як у якійсь виборчій окрузі (наприклад на якогось законодавця) є чоловік, що має за собою 250 підписів виборців, він зголошує свою кандидатуру. При правиборах, що відбуваються десь біля 20. вересня у виборчому році, голосують виборці на кандидатів. Хто дістане найбільше голосів при правиборах („праймарі"), той стає кандидатом партії і на нього мають голосувати всі дійсні партійці в день виборів, значить у виборчому році в вівторок по першім понеділку в місяці листопаді. Тоді відбувається також голосування на ріжного роду ін. кандидатів: часом мейора міста та міську раду, ґовернора, президента Злучених Держав і т. п. У ріжних місцевостях та стейтах ріжні закони. Лише голосування на президента є загальне, одного дня у всіх стейтах.

Кандидата на президента й віцепрезидента ставлять на Національній Конвенції. Про вибір часу й місця на конвенцію рішає Національний Комітет партії, що сходиться на наради біля 6 місяців наперед. Найменше 30 днів перед конвенцією мусять бути вибрані конвенційні делеґати із стейтів. Кожний стейт посилає по два рази стільки делеґатів на конвенцію, скільки має сенаторів і конґресменів разом, отже виходить понад тисячка голосів на конвенції.

Вибір президента коштує від 2 до 6 міл. одну чи другу партію. Ці гроші складають ріжні впливові підприємства, які надіються підтримки партійних послів, коли зайде потреба. Складають часом самі кандидати, але їх контролює сенат і палата послів, на підставі закону. Дар кандидата на конґресмена не може бути вищий ніж 5.000 дол., а на сенатора не вищий як 10.000 дол. Але тихою практикою є, що кожний вибраний на якенебудь місце, платить на партійні ціли пересічно по 5 проц. своєї платні. Тому платня кожного вибраного урядовця мусить бути досить висока, щоби покрити й такі драчі. Крім того, хтонебудь дістане якусь урядову посаду з іменовання, а не з вибору, також оплачується партії.

Зваживши, що лише 10 відс. населення Злучених Держав є правильно зорґанізованих, треба прийти до висновку, що величезна більшість піддається малій зорґанізованій горстці виборів. А тим, що є дійсними партійцями, все виплатиться займатися політикою, бо як не скорше то пізніше прийде на нього черга, що й він може стати урядовцем або з вибору, або з іменовання, коли лише має кваліфікації.

Д-р Семен Демидчук.

„Автономісти".

(Від нашого кореспондента)

II.

В серпні 1932 р.

Як бачите, в „Журналі" не хибувало нічого: ні Гітлера, ні ірляндців, ні Німеччини, ні державної зради. Одначе „Журналь" — ще не вся французька преса. Інакше ніж він оцінює відносини напр. великий літературно-мистецький щоденник „Комедія", коли пише між ін.: „Передовсім слідби знати, чи це справді автономісти. Треба би зіхати з глуздів, щоби мріяти про автономію якоїнебудь країни в сьогоднішній Франції, яка сталася такою малою наслідком розвитку й легкости лучби. Можливо, що ці т. зв. автономісти в дійсности тільки федералісти або реґіоналісти в змислі принятім в Еспанії?*). В такому разі, залишаючи на боці акт вандалізму, не можна би тому рухови робити закид навіть за провину теоретичну. Правда, конвенція післала була конла федералістів під ґільотину, але то була конвенція і революція, а нині не ті часи. Доктрина федералізму французького має за собою такі великі імена, як Прудона, і нікому її нині звину лічити не можна. Одначе навіть не йдучи так далеко, до політичного федералізму чи реґіона лізму, треба сказати, що є щораз більше таких бретонців, яким надоїло служити своїми народніми костюмами й співами розривкою для парижан і для принять міністрів у подорожі. Чого дізнаються бретонські діти про Бретонію в шкільних читанках? Нічого. Чого їх навчають про їх рідну країну? Нічого. Прогнано зі школи також їх мову, до котрої вони привязані і в якій жие бретонська душа. Центральна влада тільки силкується денаціоналізувати бретонців звести їх до спільного знаменника. Таким чином вона мусіла нарешті викликати деякі відрухи, що в свою чергу можуть висловлюватися насильствами. Треба би про це подумати".

Знов в інших газетах читали ми багато про вплив альзаського автономізму на розбурхання бретонського і інших „національних" рухів у післявоєнній Франції. Коли воно так (а це дуже імовірне), то ідея т. званого „визволення Альзасії", ідея, якою жили цілі два покоління французькі між 1871—1918 рр., і яка була одною з головних причин великої війни, представлялася би нині як страшенна помилка зі становища французької національної одноцільности, як ідея

*) Звертаємо увагу, що у французькій (як і в англійській) правно-державній термінольогії назви „автономія" й „федерація" мають зовсім інакший зміст ніж в термінольоґії німецькій, яку прийняли політичні науки в славянських мовах, у цьому числі в мові нашій, польській і російській. З цього — часті непорозуміння. Про це треба би колись окремо поговорити, бо непорозуміння ці буває мають політичні наслідки — Н. П.

розкладу найстаршої й найславнішої нації і тимсамим як плід одного з найжахливіших самодурств політичних, які знає історія. А самодурств національних знає історія чимало — історія великих народів і малих, старих і молодих, дуже далеких нам і дуже близьких...

*

При цій нагоді — одна побічна увага: прохаємо вибачення, що вона почасти pro domo та лише почасти.

Говорячи про розкладовий елемент, який внесла в незрівнану єдність французької нації необережна і зайва реанексія германської Альзасії, ваш кореспондент, буде тому вже зо пять років, трохи сумовито зазначив був почування жалю супроти загальної, невідплатної шкоди, яку цілому людству нанесла би балканізація Франції і супроти наслідків такого процесу для духової культури світа. Хоча можливість такої катастрофи покищо лише теоретична, а острах перед нею покищо лише плятонічний, і хоча такі чи інакші побажання кореспондента „Діла" найменшого впливу не мають на розвиток подій у Франції, — то наш брат також і тим разом не встерігся перед суворим докором париського „Тризуба". Ця газетка, відомо ким видавана! — вже від років силкується впрягти українську еміграцію перед віз великопольського імперіялізму, силкується привчити українського читача дивитися на всі питання Східної Европи лише варшавськими очима тай провокувати в усіх сусідів Польщі, ближчих і дальших, будь вони німцями чи чехами, будь вони литовцями чи великорусами, будь вони грузинами чи татарами, саме такі політичні рахунки й саме такі чуттєві реакції, які одночасно йшлиб назустріч великопольським мріям про потугу і перегороджували шлях до нашої соборности й великодержавности, — отже ця ґазетка, справжній орґан варшавського імперіялізму в українській мові, вилаяла тоді вашого кореспондента за його уваги про небезпеку обалканщення Франції. Іншими словами, за його франкофільство і за його „фобство" всяких французьких „сепаратизмів"! Нехай нам буде вільно в цьому місці ще раз повторити свою думку! Так, ми маємо глибоку пошану і відчуваємо глибоку вдячність для французької цивілізації і французької духової культури, плоду обєднаної французької нації: коли европейська культура є така, якою її бачимо, то джерелами її були Греція й Рим у старині, а Франція в середніх і новітніх віках. Ми нині часто забуваємо нетільки наше духове синівство Риму, а й ролю Франції в оформлюванні культури німецької і, через неї, славянських народів. І не здаємо собі часто справи з того, що ролю аю Франція тільки тому могла сповнити, що вона уявляє собі безприкладний духовий аліяж цілого гурта таких крайно чужих стихій, як латинсько-кельтійські, скандинавсько-британські, німецько-фляманські, іберійсько-баські. Ні одна нація в світі (за виїмком хіба будучої американської) не стоплена з таких гетероґенних складників як французька; тимсамим ніодна національна ні одинична душа не така багата звуками й барвами, розуміннями й відчуваннями, як саме французька. Кожний сторонній знайде в ній щось собі созвучне, щось, що він може собі засвоїти. Мабуть у цій безприкладній складности й одночасно єдности Франції треба шукати й ключа розуміння французького впливу на Европу. Тільки варвар і дикун міг би радуватися спробами затемнити сяйво французької цивілізації на десяток дрібних планет, а може навіть тільки блимаючих ліхтарень, на десяток мізерних письменств, десяток незрозумілих мов літературних — чужих і пречужих собі взаїмно, вдесятеро більше собі чужих і незрозуміних ніж усі славянські мови між собою.

Ось товчок нашої уваги, яку злаяв „Тризуб". А наше „фобство" до всяких французьких автономізмів і сепаратизмів? Цеж нісенітниця! Ні „фобства" ні „фільства" в наших політичних роздумуваннях немає; ми ці чуттєві настрої свідомо й доцільно виключаємо зі своїх політичних міркувань і рахунків. Наше завдання супроти згаданих явищ: провірити факти, зрозуміти їх причини і повязання, спробувати передбачити їх розвиток і їх наслідки. Нічого більше! А всякі „фільства" і „фобства" силкуємося так само виключити з політичних рахунків, як їх виключає природник розглядаючи фізичні явища.

Таким чином ми відкидаємо від себе також озвачення „русофільства" чи „радянофільства", в які нас пошивають вороги наші, а іноді й други. Наші міркування про Україну, Росію й Польщу, про Галичину, про соборність українську і її політичні передумови, про цілі українського імперіялізму, про відсутність північно-східних кордонів України, про Карпати і Тихий Океан, про Чорне Море й Балтик, про соціяльну структуру українського племени і випливаючі з цього висновки, — всі ці наші „чудацькі думки про українську національну справу" основані на всіх інших розумових і раціональних аргументах — історичних, географічних, соціольоґічних — тільки не на настроях і почуваннях, не на симпатіях і антипатіях, не на фільствах ні фобствах. Зосібна не на русофільстві і — ще менше! — не на якомусь радянофільстві а коли хочете, то навіть навпаки. Бо якби ми хотіли сповідатися зі своїх чуттєвих настроїв, то прийшлось би признатися, що від т. зв. російського духа відштовхує нас чуттєво, морально й естетично якраз та сама „візантійщина", яка нас разить у сербів, болгар, румунів і в усіх інших народів навіщених спадщиною завмираючого Східного Риму з його розперезаною декадентщиною — фатальною для молодих народів. А від „радянофільства", тобто смаку для більшовизму й комунізму, відпихає нас сама суть нашої духової формації і суспільного світогляду — ціла пропасть.

Одначе зовсім інша річ — настрої й почування, а інша холодна думка політична і твереза числення з тим, що угрунтоване в природі, що неминуче і від наших бідолашних симпатій чи антипатій, фільств чи фобств незалежне.

В. Панейко.

ЗДОБУЛИ МОНБЛЯН

ЦІРІХ, 3. 9. ПАТ. Молоді мінхенські альпіністи Франк Зінгер і Карло Шнайдер вийшли на Ден Блянш 4364 м. понад рівень моря від північного боку. Досі там іще ніхто не дістався був.

ПІДСЛУХУВАЛИ АВДІЄНЦІЮ.

БЕРЛІН, 3. 9. ПАТ. На дорозі між Нойдек і Пруською Ілавою викрили багато ушкоджених дротів. Поліція здогадується, що то пробували підслухувати розмови між Нойдек і Берліном підчас побуту канцл. Папена у през. Гінденбурга.

Розємчі уряди для кредитових справ дрібної земельної власности

(Докінчення.)

Уряд рішає більшістю голосів у складі (zespół) 3-ох членів, до якого входять: предсідник або його заступник, один лавник з осіб, яких головним заняттям є хліборобство і один лавник з інших осіб. До членів уряду можна примінити приписи про вилучення суддів. Наради членів уряду є тайні. Протоколи, рішення й постанови уряду повинні бути списані і підписані його членами. (Арт. 8).

Розправи розємчого уряду є устні і явні і тільки на однозгідний внесок сторін належить вилучити явність, а на внесок одної сторони тоді, коли мають бути розглянені події родинного життя та фахові тайни. — З неявних розправ невільно оголошувати змісту. Розємчий уряд може допустити і переводити докази неподані сторонами і не є звязанний ніякими законними доказовими нормами, а може видавати рішення на основі власного переконання, що полягають на свобідній оцінці обставин. Зокрема, коли є списана умова, може взяти під увагу також устне приречення, дане перед, при або зладженні документу, хочби воно мало бути незгідне з документом. (Арт. 9).

Своїм рішенням може розємчий уряд означити: 1) речинець чи речинці сплати належностей вже платних, а також розложити сплату на рати на протяг часу не більше ніж 3 роки, рахуючи від дати рішення; 2) маєткові користи (відсотки й інше), які віритель може в майбутньому побирати, але не нижчі ніж відсоткова стопа, яку на основі цього припису буде означувати шляхом розпорядку міністр скарбу в порозумінні з міністром справедливости. Аж до видання цього розпорядку може розємчий уряд понизити відсоткову стопу до 9 проц. річно. (Арт. 10).

Коли побрані вже маєткові користи перевищують 15 проц., або висоту, що буде встановлена пізнішими приписами, то розємчий уряд усталить квоти неправно побрані понад дозволену відсоткову стопу і надвишку потрутить від належности вірителя. Коли наслідком того перерахования ціла претенсія вірителя є покрита, то розємчий уряд признає її за уморену, а в противнім випадку її відповідно зменшить. Постанови арт. 10 цього розпорядку про означення речинців сплати й опроцентовання — будуть мати відповідне приноровлення до решти належитости, але розємчий уряд не має права приноровлювати ті всі речі до належитостей, які мають за собою правосильні судові вироки. (Арт. 11).

Рішення може бути видане тільки по тім, як сторони могли висказатися щодо самої суті справи та щодо висліду переведених доходжень. Рішення на письмі належить складати найдалі до 3-ох днів по скінченні розправи. Рішення має бути доручене на письмі обом сторонам після присуду законів судового поступовання про доручування позву.

Рішення, видане на внесення обох сторін є остаточне і може бути заскаржене тільки в таких випадках: 1) коли розємчий уряд переступив обсяг своєї компетенції; 2) коли рішення уряду переступає границі, означені у внеску сторін, яким піддаються рішенням уряду; 3) коли не заховано приписів щодо складу, голосовання і вилучення членів уряду; 4) коли рішення є незрозуміле або своїм змістом нарушує публичний порядок і добрі обичаї; 5) коли заходять причини, які творять підставу до скарги на відновлення поступовання. Скаргу про ухилення рішення треба внести до городського суду на протязі місяця від доручення рішення. У випадку, коли скарга опирається на причинах, що дають підставу до скарги про відновлення поступовання, речинець числиться згідно з приписами про відновлення. Коли сторони не зложили заяви, що обі годяться на рішення розємчого уряду, то їм прислугує право внести до двох тижнів від дня доручення рішення відклик до городського суду, якого вирок є остаточний. Городському судові прислугує при відкличнім поступованню управнення розємчого уряду. (Арт. 13).

Правосильне рішення розємчого уряду має правну силу нарівні зі судовим вироком. Такуж саму силу має угода перед розємчим урядом, коли її підписали сторони і члени рішаючого складу уряду. (Арт. 14).

Зацікавлена сторона поносить кошти поступовання, а також спеціяльні оплати в користь комунального союзу від внеску за розсуджування справи, як також від виданих розємчим урядом документів. Висоту тих оплат означить управнений орган повітового комунального суду. Ці оплати не можуть бути вищі від відповідних судових оплат. Розємчий уряд може звільнити незаможні особи від тих оплат. Статут побирання тих оплат підлягає затвердженню вищої надзираючої ради.

Приписи законів про цивільне поступовання, які відносяться до обовязку звороту стороні, що виграє справу, коштів поступовання і оплат, через сторону, що програє, мають теж пристосування у поступованні перед розємчими урядами. (Арт. 15).

Розпорядок про розємчі уряди не має примінення, коли вірителем є: 1) Скарб держави. 2) Союз територіяльного або господарського самоврядування. 3) Підприємство або установа державна чи комунальна. 4) Установа суспільних обезпечень. 5) Заведення обезпечень. 6) Інституція довгорочинщевого кредиту. 7) Банк. 8) Комунальна каса ощадности або галицька каса ощадности. 9) Громадська позичково-ощадна каса. 10) Кредитова кооператива.

стодола Андр. Мриглоцького, а в Хороброві хата та стайня Ів. Мазура.

— **Молодий самовбивник.** Ученик 4-кл. гімн. в Станиславові Ант. Козловський вийшов із дому й оставив листа, в якім написав, що відбирає собі життя. Він пішов над ріку Бистрицю, вистрілив до себе з револьвера та скочив у воду. Трупа найшли щойно після довших розшуків. Причиною самогубства був лихий висвід іспиту.

— **Громадську раду в Плотичі** (пов. Бережани) розвязав тернопільський воєвода та настановив тимчасову громадську управу з управителем Василем Мурованим і заступником Стан. Сулею. Управителеві дали до помочі прибічну раду.

— **Арештували самозванчого епископа.** „Ґазета Польска“ повідомляє, що на гол. двірці у Варшаві арештували якогось Гуревича, який каже, що є епископом народнього костела. Тому кілька місяців приїхав Гуревич із Чехословаччини. Підчас побуту в Варшаві допустився якихсь грошевих мальверзацій. Підчас ревізії найшли в нього м. ін. епископські ризи. Арештований твердить, що приїхав до Польщі із спец. релігійною місією.

— **Гра з розпорядком.** Новий польський розпорядок постановляє, що в кінах гості платитимуть від білету 1 зол. до 1.99 с. доплату 10 сот., а від 2 зол. до 2.99 сот. — 20 сот. Варшавська дирекція союзу кінових власників заявила в маґістраті, що знижить ціни своїх білетів на один сотик. Таким робом через знижку одного сотика кожний білет омине вищого податку. Зате кінові каси будуть приневолені мати цілу гору сотиків, щоби видавати решту.

— **Ріжні вістки.** Бурмістр Ню-Йорку Вокер зголосив свою димісію; його заступає автоматично, аж до вибору нового, Мек Кі. — 18-го вересня буде офіціяльним днем жалоби Китаю у роковини окупації Манджурії японцями. — Швайцарська федераційна рада затвердила проєкт про знижку плат державним урядовцям. — Фінляндський уряд проголосив нагороду для того, хто зловить провідника т. зв. ляпповців себто фінл. фашистів Екроляінена. — Адмірал німецької фльоти Зенкер залишив у заповіті прохання спалити його тіло і порох із нього всипати у Північне Море. — В Александрії, у пристані, вибухла величезна пожежа; згоріло 2700 тюків бавовни.— На ос. торги до Ляйпціґу приїхала зорґанізов. ватага кишенкових злодіїв, що вміли дістатись на місця перекладачів; поліція арештувала вже 7-ох із чого 4-ох мадярів і 3-ох чехословаків. — У Спол. Державах є тепер 11 міл. безробітних. — Помер великий майстер італійських масонських льож Доміціо Торріджіяні.

— **Спека чи необережність?** Біля Букарешту є склади муніції. На 8 маґазинів 6 вилетіло у воздух. Із варти 16 людей нема сліду. Багато селян із сусідства ранених. Військові піротехніки складають вину на спеку. Виходило би, що будова таких вибухови складів обчислена тільки на зиму.

— **Новий рекорд лету.** Американський летун Дулітль установив новий рекорд швидкого лету; його осяг 471 км. на годину.

— **Розкопки з римських часів.** Здовж римських гробів біля Сентендре (Мадярщина) викопали цікаві предмети щоденного вжитку старинних римлян. М. і. найшли в деревляній скриночці тоалетову губку. При розсліджуванні показалося, що губка вкрита пудром, якого складники вдалося устійнити. Найцікавішою знахідкою є римські водно-повітрочні органи, що належали до військової орхестри табору твердині в Аквінкумі.

СПОРТ.

СИТКІВКОВЕ МИСТЕЦТВО КРАЮ НА 1932 Р.

Рік-річно відбуваються з припоручення Українського Спортового Союзу ситківкові змагання за мистецтво краю. Є це одні з найважніших змагань і цікавлять вони не лише змагунів, але й цілий загал. Бо перемога на цих змаганнях приносить ще одну честь, а саме нагороду Р. С. У. К-тив.

У цьому році боротьба за чашу Р. С. У. К. буде тим завзятіша, що добути її хоче У. С. С. К. і Л. К. С. Л. К. С. добув її тричі з черги, але внаслідок протесту (ще не полагодженого) змагання за чашу розгривають ся ще й у цьому році. Рішення впаде вже в найближчих днях. Оба клюби докладають усяких старань, щоби перемогу рішити у свою користь. Організатор змагань, Л. К. С., приготовив свої токи якнайкраще. Набрали вони більшої елястичности і є одні з найкращих у краю. Для видців побудовано спеціяльну степеницю.

Гри відбудуться у конкуренціях жінок та мущин і грі потіхи для змагунів, що відпадуть у початкових рундах. До змагань зголосилися найчільніші грачі Львова (Л. К. С., У. С. С. К., Плай), Коломиї та Стрия. Льосування відбудуться у вівторок 6. ц. м. вечором. Початок змагань у середу 7. ц. м. в год. 2 попол. на токах Л. К. С. при вул. Войтіха.

ПЕРЕМОГА ШТУКА.

ПАССО ДЕЛЛЬО СТЕЛЬВІО. ПАТ. Автомобілеві гірські перегони виграв несподівано Ганс фон Штук на машині марки „Мерцедес“. Друге місце заняв переможець майже всіх цьогорічних автомобілевих перегонів Нуволярі на машині „Альфа-Ромео“. Переїхав він трасу в 15 хв. 23 сек. і осягнув середню скорість 54 км. 600 м. на годину.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 3. IX. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 17—18 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 3·50—3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Від 3-го до 6-го вересня, год. 7.30 веч. „Горячка нафти“ америк. песа.

Спортовий цирк при вул. Пелчинській на площі біля Тенісового Т-ва.

Щодня дужання атлетів. Початок в год. 8.30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Острів тайн“.
АТЛЯНТІК (давніше Лев) нечинне.
КАСІНО: „Бродяга“ (Льоренс Тібет).
КОЛІСЕЙ: „Переживання одної ночі“, та ревія „Коли Ксавера хоче кавалїра“.
КОПЕРНИК: „Кон і Келлі в Голівуд“.
МАРУСЕНЬКА: „Кон і Келлі в Голівуд“.
МІРАЖ: Пат і Паташон, Льорель і Гарді (Олімпіяда сміху).
ОАЗА: „Втікач“.
ПАЛЯС: „Рік 1914“
ПАН: „Плян В“.
ПАСАЖ: „Дорога велитнів“.
ПРОМІНЬ: „Гра филь“.
СОНЦЕ: Підчас ферій нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Власта Буріян).
УТІХА: Гари Піль — „Пригода у нічнім експресі“.
ХИМЕРА: „Три стріли“.

—o—

Закордонне радіо.

Вівторок, 6. вересня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 22.06 Колеґіюм Музікум. **Братислава** (278,8) 14.30 Концерт, 19.40 Віольончеля, 20.00 Симф. концерт, **Бреслав** (325) 16.30 Композиторська авд. Бухаля, 21.10 „Дер Таґ бефор Монсун кам“ авд., **Міляно** (331,4) 11.15, 13.00, 17.00 19.00 Музика, 20.30 „Д' Артаняи“ оп. Варнея, **Букарешт** (394,2) 20.45 Спів, Ол. Грозуци, **Білгород** (430,4) 19.30 Нар. пісні, Тімотеч, **Стокгольм** (435,4) 20.00 Концерт, **Прага** (488,6) 19.40 Староголяндські пісні, 21.00 Рециталь піяністки Араві, 21.30 Нар. вечір, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 15.20 Спів, Софія Мунтеану, 21.15 Спів, Марія Райніґ, **Рига** (525,4) 20.20 Лотиські пісні, **Харків** (937,5) 14.30, 16.35, 19.00 Концерт, 15.00 Популярна муз., 24.00 Комунікати, пісні, **Калюндборг** (1153,8) 21.00 Клас. музика, **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 14.00, 20.00, 21.40 Трансм., 16.30 Концерт, 17.30 „Обличча сучасної газети“, 19.00 „Обличча й душа“, 19.30 „Скільки людей може прокормити земля?“

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 6. вересня 1932.

11.58 Час, 12.20 Огляд преси, 12.20, 12.45, 15.10 Грамофон, 12.40 Метеорольоґічний комунікат, 15.00 Господарський комунікат, 15.30 Летунська хвилина, 15.35 Комунікат т-ва фізичного виховання, 15.40 Грамофон, Сільва рерум, 16.45 Фіз. виховання як чинник горожанського виховання, 17.00 Симфонічний концерт, 18.00 Дунайцем у Пеніни, відч., 18.20 Легка музика, 19.10 Всячина, 19.35, 21.50 Прес. рад. денник, 19.45 Техн. скринька, 20.00, 21.00 Популярний концерт, 20.45 „Підземний світ у літературі“, 21.55 Комунікати, 22.00, 22.50 Танк. музика, 22.40 Спорт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Подобалося Всевишньому покликати до Себе 4. ц. м. найдорожчу нашу дружину, маму і бабцю **Софію Давидович** родж. Лонкевич і залишити нас самих без люблячого серця Покійної. Піддаючися покірно Божій волі, шукаємо потіхи в молитві і в серцях численно зібраної дорогої родини, приятелів і знайомих, у яких знайшли ми в годину тяжкого цього горя щирі співчуття і духову піддержку, так у часі двотижневої тяжкої слабости, як і по скінченню життя, у часі похоронів Покійної. Почуваємося до обовязку заявити всім Їм нашу глибоку і щиру подяку. Насамперед дякуємо поч. крилошанинові Львів. Митр. Капітули о. Юліянові Дзеровичу і всім іншим девятнацять духовним отцям, що довершили св. безкровну Жертву і зворушливий обряд похоронний. Окремо заявляємо наше щире Спасибіг Впр. о. Теодозію Кудрикові за запричащення Покійної передсмертними св. Тайнами і за глибоко відчуту проповідь у церкві, а Впр. о. В. Соловієві за зворушливе надгробне слово. Особливо щиро дякуємо Вп. П. Ользі Кудриковій і о. Т. Кудрикові за відвідини і щире їх пожиття з Покійною і з нами в часі слабости і похоронів — і всім, що виявляли Покійній і нам свою щиру любов і поміч. Щиро дякуємо Вп. д-рові Мельникові, Л. Шуменерові, В. Рунґе за дбайливу лікарську поміч у часі хороби, особливо Вп. д-рові Шуммерові із Бурштина за щире відношення до нас і до Покійної і за безкорисні кількакратні відвідини її. Прикінці висказуємо щиру подяку всім, які заявили нам телеграфічно, письменно і устно свої співчуття, дякуємо місцевому церковному Брацтву, Кружкові „Союза Українок“ за зложення вінків і участь у похоронах, дякуємо тутешнім парохіянам і всім, що своєю участю у похоронах віддали останню прислугу Покійній. — Рогатин-Бабинці, дня 15. серпня 1932. **Муж, діти, зять, внуки, брати і сестри.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.

...ме вложить до признаного ревізійного союзу (Арт. 16).

Розумні уряди для кредитових справ дрібної хліборобської власности є дуже важним засобом для облекшення долі нашого селянства. Подбаймо тепер, щоби наші передові люди на селі освідомили наших селян про користь з цих урядів, а певно, що через те поможемо дуже нашим хліборобам. Довідуємося, що Т-во „Сільський Господар" дало в цій справі докладні інструкції своїм філіям у краю, щоби загал наших хліборобів на час був про ці справи поінформований.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР У МУСОЛІНІЯ.

РИМ, 4. 9. ПАТ. Мусоліні приняв на авдієнції німецького амбасадора. Обговорював із ним справу рівности зброєнь.

КАРА ЗА ГЕРБ.

БАРСЕЛЬОНА, 4. 9. ПАТ. Вулицями Барселони їздив Карло Габсбург де Бурбон автом, прикрашеним емблемами монархії. Це довело до ексцесів. Суд засудив за те князя на 10.000 пезетів кари, а рівночасно випустив із вязниці його на волю. Можливо, що його виселять із Еспанії.

БУЧАЦЬКИЙ СУД ПРИЛУЧАТЬ ДО ЧОРТКІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

ЧОРТКІВ, 4. 9. ПАТ. У звязку з тим, що в життя входить розпорядок про реорганізації судівництва стараються, щоби бучацький повіт вилучили із суд. округи в Станиславові й прилучили його до округи окр. суду в Чорткові. Зачувати, що рішаючі кола віднеслися до тієї акції прихильно й небаром здійсниться той проект.

НОВИЙ МІНІСТР СКАРБУ?

З Варшави зачувати, що вже порішили зміну на становищі міністра скарбу. На місце Яна Пілсудського прийде, мовляв, теперішній віцеміністр проф. Завадзький.

Б. ВІЦЕМІНІСТР — ПИСАРЕМ.

Б. віцеміністра справедливости Свйонтковського з 1. вересня перенесли в стан спочинку. Рівночасно іменували його гіпотечним писарем при городськім суді в Лодзі.

НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

26-літній Фр. Шума з Погулянки з ножем у руці напав у Львові на Городецькій вулиці на [illegible]-літню безробітну Щаварську, вдарив її пястуком по голові, а коли вона впала забрав у неї 1.50 зол і 9 бонів на безплатні обіди. Кілька поліціянтів зловило напасника. Він стане перед наглим судом.

ГОТОВЛЯТЬ ВИБОРЧІ ЛІСТИ.

Перемиський магістрат приготовляє виборчі лісти. Кажуть, що це для доповняючих громадських виборів, яких досі не перевели, або доповняючих соймових виборів в перемиській окрузі.

„ОПЛАТИЛОСЯ".

Скарбовий уряд у Перемишлі приняв 18 урядників на екзекуторів. У липні вони стягнули 3.200 зол. екзекуцій, а платня їх виносила 1.800 зол.

ВЖЕ ФАЛЬШУЮТЬ 10-ЗОЛОТІВКИ.

Ледви кілька днів минуло від появи нових срібних 10-золотівок, а вже варшавська поліція викрила шайку фальшівників тих монет. Поліція сконфіскувала машини та чимало фальсифікатів.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЕРІО ПРО НІМЕЦЬКУ НОТУ.

ПАРИЖ, 4. 9. ПАТ. На засіданні ради міністрів під проводом през. Лебрена у справі відповіди на німецьку ноту прем. Еріо сказав, що не може приняти на себе відповідальности за ведення білятеральних неґоціяцій з Німеччиною. Версайський трактат не допускає такого роду поведінки. Німеччина старається здобути зміну версайського трактату. Тому Франція мусить вислати нім. меморандум усім заінтересованим державам, щоби заняли становище. Фр. уряд признав теж вказаним спитатися про думку Вашингтону в тій справі.

ЗЛЕТ ШТАЛЬГЕЛЬМУ.

БЕРЛІН, 4. 9. ПАТ. Відбувся тут на летунськім майдані Темпельгоф святочний злет Штальгельму. Було 196.000 учасників і 6.000 прапорів. Приїхали на злет делеґації з Данціґа, басейну Саари, Тиролю. На почесній трибуні були майже всі члени уряду та представники чужинних держав. Як почесні гості біля членів уряду були кронпринц із жінкою та багато членів дому Гогенцолернів і володіючих родин у Німеччині перед 1918 р., ґенераліція бувш. цісарської армії та старшини райхсвери. Перед фронтом відділів переїхав автом б. фельдмаршал Макензен. Першу промову виголосив командант Штальгельму Зельдте. Він зазначив, що змагання Німеччини у великій мірі є змаганнями нім. уряду. Дух, що оживляє Штальгельм, є духом нім. армії. Штальгельм не хоче бути партією, не хоче здобути влади в державі, а хоче відбудувати сильну німецьку державність. Опісля Зельде відчитав текст присяги та візвав формації, щоби зложили присягу.

Другий промовляв провідник Штальгельму Дістерберг, що посвятив прапори.

Злет закінчився дефілядою, що тревала 5 годин.

ДВОХ УЧЕНИКІВ ЗАСУДИЛИ ЗА ШПІОНАЖУ.

У Вильні закінчилася розправа двох учеників ковенської ґімназії Юхневича та Шолковського, обвинувачених, що працювали для литовського розвідочного відділу. Працювали на терені Польщі, збираючи вістки про оборону краю. Суд засудив Юхневича на 3 роки, а Шолковського на 2 роки тюрми, а рівночасно наказав, що вони мають бути під поліц. наглядом через 5 літ.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ В ҐДИНІ.

Учора покінчився страйк пристаневих робітників у Ґдині. Погодилися, що справу платні та сусп. чинитьб полагодять на основі збірної умови між робітниками та працедавцями, яку заключать у речинці до 1. жовтня. Спірні справи піддадуть під арбітраж м-ства праці. До часу збірної умови управа виплачуватиме робітникам 5-проц. додаток.

ПОЖЕЖА.

В Лешневі (пов. Броди) згоріло 30 господарств, багато живого й мертвого інвентаря та збіжа.

Спортові вісти.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.
УКРАЇНА—ЛЕХІЯ 3:1 (1:0).

Перша в історії змагань перемога України над Лехією, яка виступила щоправда в ослабленому складі. Україна приноровилася до слабої гри противника і поза трьома гарно добутими воротами нічого не показала. Гра з причини спеки повільна й нецікава. Ворота для України добули Петрів гарним волеєм по корнері Воробця, Ґоцький II. з перебою і Кіцила далеким ефектовним стрілом зпоза поля карного. Суддював п. Фрайбрун. Видців 600.

Краків. Краковія I. Б.—Лехія 3:0 (1:0).
Львів. Олд Бої—Чорні I. Б. 2:1 (0:0).
Львів. Бяли Ожел—Поґонь I. Б. 2:1.

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Поґонь—Леґія 0:0.
Краків. Краковія—Висла 3:0 (1:0).
Варшава. Варшавянка—Рух 1:0 (1:0).
Познань. Варта—Гарбарня 4:2 (0:2).
Лодзь. Чорні—Л. К. С. 1:1 (0:0).

ЗМАГАННЯ ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Перемишль. Польонія—Гасмонея (Рівне) 8:0 (4:0).
Варшава. ЛТСҐ—Ґвязда. 3:0 (2:0).
Бидґощ. Леґія (Познань)— Польонія (Бидґощ) 5:1 (5:1).
Заверце. ІФЦ—Варта 6:2 (0:2).
Берестя. 1 п. п. леґ.—4 див. літ. 7:1 (4:1).

ЗМАГАННЯ Б-КЛЯСИ.

Львів. Ютшенка—АЗС 2:1 (0:1).
„ Рекорд—ТШЛ 1:0 (0:0).
„ РКС—Стшелец 2:1 (0:0).
„ Львовянка—Металь 2:1 (1:1).
„ Ґрафіка—Зеніт 6:2 (1:1).

Дужання.

У **суботу** цирк мав рекорд успіху. Ще перед початком дужання дирекція мусіла замкнути каси, так що багато цікавих вичекало перед цирком на вислід дужання.

Торнов у 19. хв. поборов Прохаску, боротьба Д'Олівери з Гарковенком скінчилася ремісово. Каван в 8 хв. поборов Вілінга. Дозе видержав усі три рунди зі Штекером і здобув нерішений вислід. Кравзер у 35 хв. кинув Колефа на обі лопатки.

В **неділю** Д'Олівера й Каван боролися без висліду. Вілінг у 10 хв. поборов Тібермонта. Боротьба Кравзера з Дозе скінчилася нерішеним вислідом. Штекер поборов Колефа у 18 хв. Гарковенко в 11 хв. поклав Прохаску.

У **понеділок** рішаюча боротьба Дозе з Гарковенком. Крім того Кравзер — Торнов, рішаюча Балюшевський — Тібермонт. Д'Олівера — Вілінг і Штекер — Каван.

З еміґраційних справ.

БЕЗПЛАТНІ ПАШПОРТИ.

Дозволи на безплатні еміґраційні пашпорти до заморських країв видає для цілої Польщі виключно еміґраційний інспектор у Варшаві. До подань на безплатні пашпорти треба долучити документи в залежности від краю, до котрого еміґрант думає їхати.

ПЕРЕСТОРОГА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ У БРАЗИЛІЇ.

В українському часописі „Праця", який виходить в Бразилії, містить о. М. Шкірпан ЧСВВ осторогу під адресою українських кольоністів, щоби були обережні при закупні землі і не брали земель табулярно невпорядкованих. У часі поїздки по українських кольоніях о. Шкірпан переконався, що багато наших кольоністів покупило такі землі, а потім щойно довідалися, що ті землі вже раз були продані. Наслідком того українські кольоністи багато тратять, бо дуже часто їм землю забирають.

НОВИНКИ

— **Школярі й школярки,** припильнуйте своїх батьків, щоби взуття до школи купили вам виключно в **„Кометі", Львів, Ринок 21!**

„КОМЕТА" **Станиславів, Сапіжинська 10** х

— **Нинішне число „Діла"** появиться знову тільки на 4-ох сторінках тому, що досі ще не наспів папір, пригідний для шестисторінкового щоденника. Причиною спізнення паперу фабричні, непередбачені фабрикою та незалежні від нашого видавництва, труднощі. Чергове число „Діла" появиться знов на 8-ох сторінках.

— **Українська кооперативна харчівня у Львові.** Як нас інформують, недавно основана у Львові українська харчева кооператива „Вітаміна" (про її оснування ми своєчасно повідомили) найшла гарне приміщення на ресторан-харчівню в самім центрі Львова при вул. Третього Мая. Приміщення гарне і просторе. Положення льокалю дуже добре. Від трамваєвої зупинки на розі вулиць Сикстуської і Костюшка всього пів мінути ходу. В безпосереднім найближчім сусідстві низка наших установ, як Ревізійний Союз, Земельний Банк, Маслосоюз Канцелярія УНДО, Народня Організація Українців міста Львова, Т-во „Відродження", Українське Лікарське Т-во, книгарня „Рідної Школи", готель „Народня Гостинниця", випозичальня книжок і видавництво „Ізмарагд", крамниця „Українського Мистецтва" й інші. Дуже близько до Центросоюзу, Сільського Господару, Духовного Семинара, св. Юра, Музичного Т-ва ім. Лисенка. До Ринку і на вул. Руську пять мінут ходу. Як довідуємося, харчівня буде отворена після переведення відповідних адаптацій льокалю з початком жовтня цього року

— **Українські грамофонові плити.** Звертаємо увагу на оголошення нюйорської Української Книгарні „Сурма", що продає цілу низку українських грамофонових плит. Ця книгарня радить звертатися найкраще до своїх кревняків в Америці, щоби прислали їм ці плити звані там „рекордами". В Америці наші народні пісні мають більший успіх ніж інших славянських народів.

— **Оплата від комірного на фонд безробітних** у місячному відношенні виноситиме: від комірного до 99 зол. 99 сот. — 25 сот.; від комірного від 100 зол. до 150 зол. — 50 сот.; від комірного понад 150 до 200 зол. — 75 сот., від комірного понад 200 зол. — 1 зол. Оплатам цим не підлягають комірні квіти від мешкань 1- і 2-кімнатних. Повищі оплати обтяжують лише власників нерухомостей.

— **Нових 10-золотівок** є покищо в обігу мільйон штук. Вони такої самої величини як 5-золотівки, тільки беріжки мають карбовані.

— **Львівська хроніка.** Позавчора вечором напало кілька невідомих на Клепарівській вул. на терціяна української головної ґімназії М. Яремкевича і побило його до крови; рятункове поготівля відставило його до хати; причина нападу невідома. — 57-літній безробітний Вл. Стасюк повісився у своїй кімнаті при вул. Пісковій 4. на климці навколішках; причина недостача засобів для прожитку. — 26-літній Олександер Енгель кинувся при Казимирівській вулиці 4. з 4-го поверху у самогубнім намірі, але впав тільки на ґанок 4-го поверху, сильно потовчений. Це безробітний паралітик, якого приняв захист братів Альбертинів, звідкіля він утік.

— **Пожежі** Останніми днями в бережанськім повіті згоріло кілька господарств наслідком хибної будови комина. М. ін. згорів дім і стайня у Теклі Андрушин у Хороброві, в Августівці згоріла хата Мих. Крухляка, в Нараєві хата Ол. Витвицького, в Мечищові господарство Войт. Шашка, в Поплавах хата. стайня та